

НОВОМУЧЕНИК АЛЕКСАНДАР ШМОРЕЛ (1917–1943)

– О изложби у Баварској државној библиотеци у Минхену и два нова књигама о новомученику Александру Шморелу –

Зоран Андрић
Münchener
Rückversicherungs-Gesellschaft
(zandric@munichre.com)

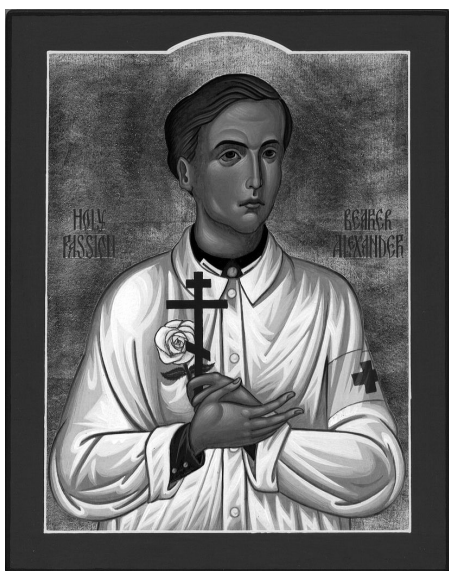
Новопросијавши новомученик Александар Шморел (1917–1943) је 2012. године причисљен лику локално поштованих светитеља у Берлинско-германској епархији Руске Заграничне Цркве. Новомученик Александар Шморел је једини мученик и светитељ немачко-руског порекла у 20. веку. Као Немац са очеве и Рус са мајчине стране био је подједнако социјализован у обе ма културама. Православна вероисповест његове мајке се сливала са правдољубивошћу оца немачког порекла. Његово одлучно одбијање инхумане и безбожничке идеологије националсоцијалиста, његова одважност и његова спремност

на жртву изничу из његове хришћанско-православне вере.

Александар Шморел
(фото: www.sobor.de)

Александар Шморел је први новомученик прослављен након васпостављеног канонског општења и јединства између Московске Патријаршије и Руске Заграничне Цркве. Новомученик Александар је рођен 16. септембра 1917. у Оренбургу, у Русији. Са породицом се 1921. нашао у Минхену, не прекидајући духовну спону са далеком отаџбином, укључивши се у ортопрактични живот руске парохије у дијаспори. Као студент Медицинског факултета Универзитета Лудвига Максимилијана у Минхену, Шморел је 1942. године са другом Хансом Шолом почео да пише и колпортира анти-фашистичке летке. Тако је основана завереничка група „Беларужа“, у коју су се укључили Шморелов гимназијски друг Кристоф Пробст, као и њихов заједнички пријатељ, студент Вили Граф и Хансова сестра, Софи Шол. Група је откривена у фебруару 1943. г., а њени чланови осуђени и погубљени одсецањем главе на гиљотини.

Новомученик Александар Шморел је канонизован 4–5. фебруара 2012. г. у минхенском Храму Новомученика и исповедника Руских. Свечаним сабрањима и богослужењима држаним овим поводом начествовао је Високопреосвећени Архиепископ Марко – на његову је иницијативу 2007. г. новомученик Александар Шморел причисљен лику локално поштованих светитеља у Берлинско-немачкој епархији Руске Заграничне Цркве. Прослава је отпочела у суботу 4. фебруара литијом од храма до гробља, где је на гробу Александра Шморела одслужен помен. Затим је на свеноћном бденију у храму свечано изнесена икона новомученика Александра и први пут одслужена служба новопрослављеном светитељу. Наредног дана, у не-

дељу 5. фебруара, одслужена је Божанствена Литургија. Тада је прочитана порука предстојатеља Руске Заграничне Цркве, Митрополита источноамеричког Илариона: „Својим саможртвеним животом, подвизима и мученичком кончином, Александар Шморел је посведочио своју љубав према Богу и Његовом лику који се одражава на нашим ближњим“. Новомученик Александар је могао да избегне казну и сачува свој живот, али је добровољно отишао на страдање, победивши сопствени егоизам који нас може „одвратити од љубави Божије“. Позвавши све да се боре против егоизма који има снагу да „подели човечанство, посеје злобу, мржњу, осуђивање“, Митрополит Иларион је указао на пример жртвене љубави новопрослављеног мученика Александра и изразио наду у његово посредништво за наше „исправљење, обнову живота и наших унутрашњих снага“.

О животу и делу новопрослављеног новомученика Александра недавно су објављене две публикације: Igor Chramow: *Die russische Seele der "Weißen Rose"*, Helios Verlag 2013, и Fernbach Gregor (Hg.): *"Vergesst Gott nicht!" – Leben und Werk des heiligen Alexander (Schmorell) von München*, Edition Hagia Sophia, 2013 (друго, допуњено издање).

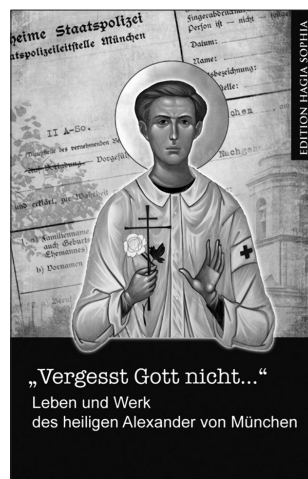
У оквиру свечаности 29. новембра 2013. г., у Баварској др-

жавној библиотеци (Bayerische Staatsbibliothek), при Збирци литературе Источне Европе (Osteuropasammlung), а поводом седамдесетогодишњице мученичке смрти Александра Шморела одржана је промоција биографије из пера оренбуршког аутора Игора Храмова (Igor Chromow) под насловом *Руска душа „Беле руже“ (Die russische Seele der „Weißen Rose“*, Helios Verlag 2013). Ова књига обухвата документарни лук од животописа и мученичког страдања новопросијавшег Александра до чина канонизације у фебруару 2012. г. Акрибичан опис кратког живота и политичког ангажмана у виду пасивне резистенције са једне стране, као и детаљна реконструкција различитих етапа у процесу канонизације, са многобројним фотографијама и факсимилима докумената, летака „Беле руже“, као и протоколима ислеђивања, осуде и погубљења новомученика Александра Шморела, чине ову књигу уверљивим аутентичним извором за изучавање живота и мученичке смрти новопросијавшег светитеља. Изложба фотографија, докумената и библиографије при Збирци литературе Источне Европе (Osteuropasammlung) Баварске државне библиотеке омогућује документарни увид у биографска факта и дух епохе у којој је новомученик Александар Шморел деловао.

Књига коју је припремио Грегор Фернбах (Gregor Fernbach) под насловом „Бога не заборавите“ – живот и дело Светог Александра (Шморела) (*„Vergesst Gott nicht!“ – Leben und Werk des heiligen Alexander (Schmorell) von München*, Edition Hagia Sophia 2013 (друго, допуњено издање)) такође је документарна реконструкција кратког живота новопросијавшег. Наслов књиге је цитат из опроштајног писма написаног неколико сати пред егзекуцију, чији фрагмент цитирамо:

„Кроз неколико часова ја ћу се наћи у бољем животу, у наручју моје мајке и нећу вас заборавити, већ ћу се Богу молити за вашу утеху и мир. И на вас ћу чекати. Највише вам једно к срцу налажем: Бога не заборавите“.

У овом избору текстова са предговором Преосвећеног Ар-

„Vergesst Gott nicht...“
Leben und Werk
des heiligen Alexander von München

хиепископа берлинског и германског Марка, приређивач истиче, мимо документарне реконструкције живота светитеља, осветљење духовног и богословског значења мученичке смрти новопросијавшег Александра Шморела.

Обе књиге су са изванредном акрибијом припремљене, те су са правом осведочени извор за хагиографско изучавање светлог примера мученичког подвига новопрослављеног светитеља. Име „Бела ружа“ је по

сведочењу Ханса Шола изабрано произвољно, те је у историјској семантици само име покрета отпора. Има оних који сматрају да идејни нуклеус потиче из Б. Травеновог истоименог романа *Бела ружа*. Други пак виде у њему утицај Клеменс Брентанове романтичне песме „Rosa Vlancsa“, а трећи у мотиву васкрсења, описаном у роману Достојевског *Браћа Карамазови*, који нам се чини најприближнијом богословском метафором за наду у васкрсење и живот вечни. □

ЦАР АВГУСТ

– О великој изложби у Риму
(Scuderie del Quirinale,
18. 10. 2013 – 9. 2. 2014) –

Зоран Андрић
Münchener
Rückversicherungs-Gesellschaft
(zandric@munichre.com)

Ове, 2014. године, навршава се две хиљаде година од смрти римског цара Августа (Gaius Julius Caesar Octavianus Augustus). Угледна римска галерија Scuderie del Quirinale је тим поводом организовала велику репрезентативну изложбу о првом цезару Римске империје, чија је

четрдесетогодишња владавина, спојена са појмом *Pax Augusta* (августовски мир), била једна од најдужих у историји Рима.

Август је рођен у Риму 23. септембра 63. пре Христа, а умро у Ноли, 19. августа 14. после Христа. Он је оснивач Римског царства и први римски цар, који је владао од 27. године пре Христа до смрти, 14. године после Христа.

Чињеница да је успоставио мир унутар империје последица је тога што је готово непрекидно водио освајачке ратове, тако да је Римска империја под његовим жезлом и мачем доживела највећу територијалну распрострањеност. Изложба „Augusto“ осветљава импресивну личност Августа у његовом приватном и политичком развоју и приказу-